

Η ΕΥΕΛΙΚΤΗ ΖΩΝΗ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ *ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ*

Σχολικό έτος 2003-2004

Υπεύθυνος φορέας: **Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος**
Ομότιμος Καθηγητής Α.Π.Θ.
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Το έργο συγχρηματοδοτείται από το Γ΄ Κ.Π.Σ. της Ευρωπαϊκής Ένωσης
(75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους)

Ενέργεια 2.2.1.: «Αναμόρφωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και εκπαιδευτικού υλικού στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση»

Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.γ.: «Πειραματικά Προγράμματα Εκπαίδευσης»

Τίτλος Έργου: *«Διεύρυνση της Ευέλικτης Ζώνης στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση»*

Επιστημονικός υπεύθυνος έργου: **Γεώργιος Ν. Σκαλιάπας**
Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

ISBN: 960-407-166-1

Παραγωγή: Χρωμοτύπ Θεσσαλονίκης α.ε.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<i>Πρόλογος του Προέδρου του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου</i>	5
<i>Εισαγωγικό Σημείωμα</i>	7
<i>Στοιχεία Περιφερειακής Διεύθυνσης Στελεχιακό Δυναμικό Περιφέρειας Σχολεία που συμμετέχουν στο πρόγραμμα της Ευέλικτης Ζώνης</i>	8
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΑΚΩΝΩΝ ΚΕΡΚΥΡΑΣ «Το νερό, νεράκι»	11
1^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΖΑΚΥΝΘΟΥ «Οι Εποχές και οι Μήνες τους»	16
1^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΖΑΚΥΝΘΟΥ «Μεγάλες εφευρέσεις του 20ού αιώνα»	22
2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΕΥΚΑΔΑΣ «Το αμπέλι»	29
2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΕΥΚΑΔΑΣ «Τα μέσα μεταφοράς»	35
2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΝΥΔΡΙΟΥ ΛΕΥΚΑΔΑΣ «Κόκκινη κλωστή δεμένη... (παραμύθια)»	39
ΣΧΟΛΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΓΡΟΥ «Ολυμπιακοί Αγώνες»	44
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΑΛΕΠΟΥΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ «Ο μύθος της αρπαγής της Ευρώπης»	47
6/Θ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΓΕΡΑΚΑΡΙΩΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ «Εμείς οι Έλληνες»	52
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΙΘΑΚΗΣ «Η Μάγισσα Συμμετρία»	56
4^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΡΓΟΣΤΟΛΙΟΥ «2003: Ευρωπαϊκό έτος Ατόμων με αναπηρίες»	59
ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΟ ΟΛΟΗΜΕΡΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΜΠΟΥ «ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΧΙΩΤΗΣ» «Το σχολείο των κοινοτήτων του Κάμπου»	65
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΚΑΣΤΕΛΛΑΝΩΝ ΜΕΣΗΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ «Προσωπογραφίες»	70
6/Θ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΟΡΑ ΖΑΚΥΝΘΟΥ ΘΕΜΑ: «Διαθεματική προσέγγιση της προετοιμασίας του εορτασμού της Εθνικής Επετείου της 25ης Μαρτίου 1821»	74
1^ο ΣΧΟΛΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΜΟΥ ΘΙΝΑΛΙΩΝ ΘΕΜΑ: «Κερκυραϊκό αγροτικό σπίτι και αποθηκευτικοί χώροι»	78

2/Θ ΟΛΟΗΜΕΡΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΚΑΝΑΛΙΩΝ - ΚΕΡΚΥΡΑΣ	
ΘΕΜΑ: «Ο αέρας»	83
5/Θ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΙΑΠΑΔΩΝ	
ΘΕΜΑ: «Ελιά - Ελαιόλαδο»	93
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΣΤΕΛΛΑΝΩΝ ΜΕΣΗΣ	
ΘΕΜΑ: «Βιοτικά και καλλιτεχνικά θέματα της λαϊκής ζωής»	95

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το Υπ.Ε.Π.Θ., μέσω του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, με την εφαρμογή και την αξιολόγηση του καινοτόμου προγράμματος «Ευέλικτη Ζώνη» (Ε.Ζ.) σε σχολικές μονάδες της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, επιδιώκει την υιοθέτηση από τους εκπαιδευτικούς εναλλακτικών μεθόδων διδασκαλίας και μάθησης. Σκοπός του προγράμματος είναι η σύνδεση της σχολικής γνώσης με την καθημερινή ζωή που θα συμβάλει στον εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού μας συστήματος.

Το πρόγραμμα της Ευέλικτης Ζώνης βασίζεται στην αναδιάρθρωση του σχολικού χρόνου, ώστε να διατίθενται τουλάχιστον δύο ώρες από το εβδομαδιαίο ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου για τη μελέτη θεμάτων, που παρουσιάζουν γενικότερο ενδιαφέρον, με διαδικασίες συλλογικής διερεύνησης. Παράλληλα η Ε.Ζ. δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την εφαρμογή των καινοτομιών που εισάγουν το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών και τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών των γνωστικών αντικειμένων που διδάσκονται στο σημερινό σχολείο.

Στο πλαίσιο της δημοσιοποίησης-διάχυσης των αποτελεσμάτων του προγράμματος, πραγματοποιείται η παρούσα έκδοση, στην οποία δημοσιεύονται σχέδια εργασίας που εκπονήθηκαν από μαθητές/τριες σε συνεργασία με τους δασκάλους/ες τους κατά τη διάρκεια υλοποίησης του πιλοτικού προγράμματος. Η επιλογή του υλικού πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με τους κατά τόπους σχολικούς συμβούλους, με τα μέλη των Τοπικών Επιτροπών Στήριξης και το μέλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου που ήταν υπεύθυνο στην αντίστοιχη διοικητική περιφέρεια. Το περιεχόμενο του περιοδικού αποτελεί ένα πρωτογενές εκπαιδευτικό υλικό, που θεωρούμε ότι μπορεί να δώσει αφορμή για ανάληψη παρόμοιων πρωτοβουλιών και από άλλα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας.

Θα επιθυμούσαμε, τέλος, να εκφράσουμε τις θερμές ευχαριστίες μας σε όλους τους συντελεστές.

**Ο Πρόεδρος
του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου**

**Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής Α.Π.Θ.**

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Άσκηση ελευθερίας

Πιστεύω βαθιά στις δραστηριότητες των εκπαιδευτικών, που φέρουν τη σφραγίδα της ανεξάρτητης, πρωτοποριακής, πρωτότυπης πρωτοβουλίας. Εννοείται μέσα στα πλαίσια της επιστημονικής και νομικής δεοντολογίας.

Πιστεύω, ακόμη, στις τεράστιες δυνατότητες των μαθητών των σχολείων μας, όταν αυτές αφήνονται να ξεδιπλωθούν, με την καθοδήγηση έφηβων, στην ψυχή και το μυαλό, εκπαιδευτικών.

Πιστεύω ότι τα νέα ΔΕΠΠΣ και ΑΠΣ ενθαρρύνουν τον εκπαιδευτικό να λειτουργήσει με υπευθυνότητα, διαμορφώνοντας, μέσα σε ένα ευρύτατο πλαίσιο ελευθερίας, τις μεθοδολογικές του προσεγγίσεις και πρακτικές, καταξιώνοντας την επιστημονική και επαγγελματική του υπόσταση και το σημαντικότερο, βοηθώντας τους μαθητές του να κατανοήσουν, με όσο το δυνατό μεγαλύτερη ενάργεια και πληρότητα, την πολυπλοκότητα του κόσμου μέσα στον οποίο θα κληθούν να επιβιώσουν με επιτυχία.

Ο θεσμός της Ευέλικτης Ζώνης αποτελεί, κατά την άποψή μου, το εισαγωγικό άλμα, δασκάλων και μαθητών, στο καινούριο παιδαγωγικοδιδασκτικό περιβάλλον. Όπως είναι φυσικό, κάποιοι βρίσκονται στην πρωτοπορία ενώ κάποιοι ακολουθούν από μικρότερη ή μεγαλύτερη απόσταση. Αυτό δεν πρέπει να μας οδηγεί σε λάθος συμπεράσματα, γιατί πάντα το καινούριο χρειάζεται χρόνο για να γίνει κτήμα όλων! Να κατανοηθεί, δηλαδή, ότι πρόκειται, κυρίως, για ποιοτική μεταβολή της διδασκαλίας, που τη συνδέει περισσότερο αποτελεσματικά με την πραγματικότητα που μας περιβάλλει.

Στο τεύχος αυτό περιέχονται σχέδια εργασίας και δραστηριότητες, που πραγματοποιήθηκαν μέσα στα πλαίσια του προγράμματος της Ευέλικτης Ζώνης, σε διάφορα Δημοτικά σχολεία και Νηπιαγωγεία της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων.

Επιλέχθηκαν αντιπροσωπευτικές εργασίες από όλους τους νομούς της περιφέρειας, μέσα στα πλαίσια του χώρου που είχαμε στη διάθεσή μας.

Θέλω, από τη θέση αυτή, να ευχαριστήσω όλους τους μαθητές, τους εκπαιδευτικούς και τα στελέχη της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων για τις προσπάθειες που κατέβαλαν. Ιδιαίτερα ευχαριστώ τον εκλεκτό συνάδελφο κ. Σπύρο Μπόχτη, του 1^{ου} Γραφείου της Διεύθυνσης ΠΕ Κέρκυρας, για τη σημαντική βοήθεια και το χρόνο που διέθεσε, για την ψηφιακή ετοιμασία του υλικού.

Νίκος Δ. Αρβανιτάκης
Προϊστάμενος Καθοδήγησης ΠΕ
Ιονίων Νήσων

**Κατάσταση σχολείων της περιφέρειας
που υλοποιούν πρόγραμμα Ευέλικτης Ζώνης**

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ Α/ΘΜΙΑΣ
& Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ
Αλυκές Ποταμού, ΤΚ 49100 – Κέρκυρα
Τηλέφωνα: 26610-82194-5 Fax: 26610- 48135
Email: mail@ionion.pde.sch.gr WebSite: http://ionion.pde.sch.gr

Περιφερειακός Διευθυντής: Ζήσιμος –Αντώνιος Λογοθέτης
Προϊστάμενος Επιστημονικής Καθοδήγησης ΠΕ:Νίκος Δ. Αρβανιτάκης

Σχολικοί Σύμβουλοι

Ν. Κέρκυρας

Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Λίβερη Αναστασία,
Κωστούλας Βασίλειος,
Κουρής Αντώνιος
Προσχολικής Αγωγής
Μακρή Ελένη

Ν. Ζακύνθου

Αναστόπουλος Χρήστος (αναπληρωτής)

Ν.Κεφαλληνίας

Αναστόπουλος Χρήστος

Ν. Λευκάδας

Ροντογιάννης Θεόδωρος

Διευθυντές ΠΕ

Ν. Κέρκυρας

Καλδάνης Χαρίλαος

Ν. Ζακύνθου

Παπασάββα Γιάννα

Ν. Κεφαλληνίας

Κοψαχείλης Παναγής

Ν. Λευκάδας

Ράπτης Νίκος

Προϊστάμενοι Γραφείων Ν. Κέρκυρας

Λινοσπόρης Σπύρος

Ροζής Παναγιώτης

Σχολεία που μετέχουν στο πρόγραμμα της Ευέλικτης Ζώνης

Νομός Κέρκυρας

ΔΗΜΟΤΙΚΑ

1. 1^ο Σχολικό Κέντρο Δήμου Θιναλίων
2. Δ.Σ. Αγ. Ματθαίου
3. Δ.Σ. Αυλιωτών
4. Δ.Σ. Γαστουρίου
5. Δ.Σ. Καναλίων
6. Δ.Σ. Καρουσάδων
7. Δ.Σ. Κασσιόπης
8. Δ.Σ. Καστελλάνων Μέσης
9. Δ.Σ. Κέρκυρας 12^ο
10. Δ.Σ. Κέρκυρας 13^ο
11. Δ.Σ. Κέρκυρας 15^ο
12. Δ.Σ. Κέρκυρας 1^ο
13. Δ.Σ. Κέρκυρας 4^ο
14. Δ.Σ. Λακώνων
15. Δ.Σ. Λευκίμμης 1^ο
16. Δ.Σ. Λευκίμμης-Νεοχωρίου 4^ο
17. Δ.Σ. Λιαππάδων
18. Δ.Σ. Μωραϊτικών
19. Δ.Σ. Περιβολίου-2^ο Κορισσίων
20. Δ.Σ. Σιναράδων
21. Σχολικό Κέντρο Αγρού
22. Σχολικό Κέντρο Βελονάδων
23. Σχολικό Κέντρο Μελιτειέων
24. Σχολικό Κέντρο Παξών

ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ

1. Νηπ/γείο Αλεπούς
2. Νηπ/γείο Αχαράβης
3. Νηπ/γείο Βάτου
4. Νηπ/γείο Καλαφατιώνων
5. Νηπ/γείο Καναλίων
6. Νηπ/γείο Καστελλάνων Μέσης
7. Νηπ/γείο Κάτω Γαρούνα
8. 10ο Νηπ/γείο Κέρκυρας
9. 13ο Νηπ/γείο Κέρκυρας
10. 14ο Νηπ/γείο Κέρκυρας
11. 1ο Νηπ/γείο Κέρκυρας
12. 2ο Νηπ/γείο Κέρκυρας
13. 3ο Νηπ/γείο Κέρκυρας
14. 4ο Νηπ/γείο Κέρκυρας
15. 5ο Νηπ/γείο Κέρκυρας
16. 8ο Νηπ/γείο Κέρκυρας
17. 9ο Νηπ/γείο Κέρκυρας
18. Νηπ/γείο Λακώνων
19. 3ο Νηπ/γείο Λευκίμμης
20. 4ο Νηπ/γείο Λευκίμμης-Δραγωτινών
21. 2ο Νηπ/γείο Λευκίμμης- Ριγγιάδων
22. Νηπ/γείο Μαγουλάδων
23. Νηπ/γείο Μπενιτσών
24. Νηπ/γείο Στρογγυλής
25. Νηπ/γείο Τεμπλονίου

Νομός Ζακύνθου

ΔΗΜΟΤΙΚΑ

1. Α-Κ Γερακαρίου 6/θ
2. Βασιλικού 3/θ
3. Ειδικό Ζακύνθου 6/θ
4. Ζακύνθου 1^ο 12/θ
5. Ζακύνθου 4^ο 12/θ
6. Κατασταρίου 6/θ
7. Κάμπου 1^ο «Παναγιώτης Χιώτης», Πειραματικό Ολοήμερο 12/θ
8. Κερίου 3/θ
9. Λιθακιάς 6/θ
10. Μουζακίου 6/θ
11. Παντοκράτορα 6/θ
12. Ρίζας 1^ο 6/θ

ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ

1. Ζακύνθου 1^ο, 2/θ
2. Μαχαιράδου, 1/θ
Παντοκράτορα, 2/θ

Νομός Κεφαλληνίας

ΔΗΜΟΤΙΚΑ

1. 3^ο Δ.Σ. Αργοστολίου
2. 4^ο Δ.Σ. Αργοστολίου
3. 5^ο Δ.Σ. Αργοστολίου
4. 2^ο Δ.Σ. Ληξουρίου
5. Δ.Σ. Σκάλας
6. Δ.Σ. Διλινάτων
7. Δ.Σ. Πόρου
8. Δ.Σ. Ιθάκης

ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ

1. 1^ο Νηπ/γείο Ληξουρίου
2. 2^ο Νηπ/γείο Ληξουρίου
3. Νηπ/γείο Χιονάτων
4. Νηπ/γείο Σκάλας
5. Νηπ/γείο Κεραμειών
6. Νηπ/γείο Ιθάκης
7. Νηπ/γείο Πλατρεϊθιάς

Νομός Λευκάδας

ΔΗΜΟΤΙΚΑ

1. 1^ο Δ.Σ. Λευκάδας
2. 2^ο Δ.Σ. Λευκάδας
3. 3^ο Δ.Σ. Λευκάδας
4. 4^ο Δ.Σ. Λευκάδας
5. Δ.Σ. Νυδριού
6. Δ.Σ. Σφακιωτών
7. Δ.Σ. Μεγανησίου
8. Δ.Σ. Καλάμου

ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ

- 8^ο Νηπιαγωγείο Λευκάδας

ΘΕΜΑ: «Το νερό, νεράκι»
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΑΚΩΝΩΝ ΚΕΡΚΥΡΑΣ
Εκπαιδευτικός υλοποίησης: Κλειώ Μπότσιου
Τάξη Α΄

«Το νερό, νεράκι»

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Το νερό, νεράκι» εφαρμόστηκε στο πλαίσιο της Ευέλικτης Ζώνης στην Α΄ Τάξη του Δημοτικού σχολείου Λακώνων Κέρκυρας, κατά τη διάρκεια του πρώτου τριμήνου του σχολικού έτους 2003-2004.

Λίγα λόγια για το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Το νερό, νεράκι»

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Το νερό, νεράκι» εκπονήθηκε το 2001 από το Λαογραφικό και Εθνολογικό Μουσείο Μακεδονίας-Θράκης με αφορμή το σχεδιασμό της νέας έκθεσης του Μουσείου με θέμα «Στους Μύλους της Μακεδονίας και της Θράκης – Νερόμυλοι, Νεροπρίονα, Νεροτριβές, Μαντάνια στην Παραδοσιακή Κοινωνία». Σκοπό είχε να έρθουν σε επαφή τα παιδιά με την παραδοσιακή τεχνολογία, αλλά και να αναγνωρίσουν σε αυτήν αξίες που έχουν εφαρμογή ως σήμερα. Ως προς το περιεχόμενο βασίζεται στην έρευνα, επιτόπια και βιβλιογραφική, που διεξάγουν οι ερευνητές και ερευνήτριες του Μουσείου από το 1981 ως σήμερα. Απευθύνεται, βασικά, σε παιδιά προσχολικής ηλικίας και αποτελεί μέρος προγραμμάτων με γενικό τίτλο «Το νερό σήμερα και χθες» που πραγματοποιεί το Μουσείο, με αποδέκτες μαθητές και μαθήτριες του Νηπιαγωγείου, του Δημοτικού και του Γυμνασίου. Η εφαρμογή του προγράμματος «Το νερό, νεράκι» ξεκίνησε πειραματικά στους δημοτικούς παιδικούς σταθμούς του δήμου Κοζάνης το Σεπτέμβριο του 2001. Στο σχεδιασμό και την πειραματική εφαρμογή του προγράμματος συμμετείχε και η δασκάλα της Α΄ Τάξης του Δημοτικού Σχολείου Λακώνων.

Ο φάκελος του εκπαιδευτικού προγράμματος «Το νερό, νεράκι»

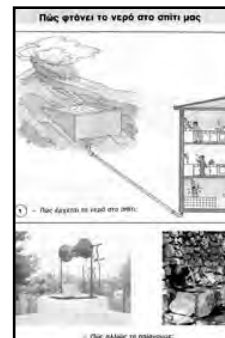
Ο φάκελος του εκπαιδευτικού προγράμματος «Το νερό, νεράκι» αποτελείται από:

1. «Μια σταγόνα με τ' όνομα Μησταξικαιμηβρέξει»: ιστορία με εικόνες σε δεκατρία θέματα (μπλοκ)
2. «Ζωγραφίζω τη σταγόνα με τ' όνομα Μησταξικαιμηβρέξει»: μπλοκ ζωγραφικής με ασπρόμαυρα εικονογραφημένα θέματα ημιτελή προς ολοκλήρωση και χρωμάτισμα από τα παιδιά και με λευκά φύλλα για να ζωγραφίσουν
3. Βιβλίο για τους/τις εκπαιδευτικούς με οδηγίες για την εφαρμογή του προγράμματος και διασκευές λαϊκών παραμυθιών
4. «Ο Νερόκιο και οι νεροπεριπέτειές του» βιντεοκασέτα με: Α΄ μέρος για τα παιδιά: κινούμενα τρισδιάστατα σχέδια «Ο Νερόκιο και οι νεροπεριπέτειές του» και Β΄ μέρος για τους/τις εκπαιδευτικούς: εικόνες και σχέδια από υδροκίνητα εργαστήρια
5. «Νεροτράγουδα»: CD με τα τραγούδια και τη μουσική του προγράμματος.

Η εφαρμογή του προγράμματος «Το νερό, νεράκι» στο πλαίσιο της Ευέλικτης Ζώνης στην Α΄ Δημοτικού

Κριτήρια επιλογής του συγκεκριμένου θέματος και προγράμματος

Βασικό παράγοντα για την επιλογή του θέματος αποτέλεσε η καθημερινή εξοικείωση των παιδιών με το νερό. Τα παιδιά μέσα από το αίσθημα της δίψας που αισθάνονταν ύστερα από τα παιχνίδια τους στο διάλειμμα και τα πλατσουρίσματα στις γεμάτες από τη βροχή λακκούβες της αυλής, επιζητούσαν το νερό, το απολάμβαναν και έπαιζαν μαζί του. Έτσι άρχισαν και οι πρώτες απορίες σχετικά με το από πού έρχεται το νερό, γιατί βρέχει, γιατί δεν αδειάζουν οι θάλασσες, γιατί διψάμε... Όλα αυτά στάθηκαν αφορμή για να αρχίσουμε σιγά σιγά να ξετυλίγουμε το κουβάρι και να απαντάμε στις απορίες. Πέρα από το παραπάνω, το γεγονός πως το πρόγραμμα σχεδιάστηκε για παιδιά προσχολικής ηλικίας και άρα δεν περιλαμβάνει δραστηριότητες ανάγνωσης και γραφής από τα παιδιά συντέλεσε στην επιλογή του συγκεκριμένου προγράμματος στο πλαίσιο της Ευέλικτης Ζώνης κατά το πρώτο τρίμηνο, καθώς τα παιδιά της Α΄ Τάξης δεν γνωρίζουν ακόμη να γράφουν και να διαβάζουν. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια του τριμήνου, οπότε τα παιδιά άρχισαν να διαβάζουν και να γράφουν, το πρόγραμμα εμπλουτίστηκε και με αντίστοιχες δραστηριότητες.

Σκοποί και στόχοι του προγράμματος

Σε επίπεδο γνώσεων το πρόγραμμα αποσκοπούσε στη γνωριμία των παιδιών με: α. τον κύκλο του νερού και τις μορφές του· β. τα σκεύη μεταφοράς και αποθήκευσης του νερού (σύγχρονα και παραδοσιακά)· γ. την υδροκίνηση και τα προβιομηχανικά υδροκίνητα εργαστήρια (νερόμυλος). Μέσω των τριών αυτών θεματικών το νερό δεν αντιμετωπίστηκε μόνο ως αντικείμενο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, αλλά κυρίως ως στοιχείο ζωής και πηγής ενέργειας στην παραδοσιακή κοινωνία.

Σε επίπεδο στάσεων και συμπεριφορών το πρόγραμμα απέβλεπε: α. στη συνειδητοποίηση από τα παιδιά της σημασίας και της αξίας του νερού στη ζωή του ανθρώπου και του φυσικού του περιβάλλοντος διαχρονικά· β. στην κατανόηση από μέρους τους της εξάρτησης όλων των ζωντανών οργανισμών από το νερό και συνεπώς της υποχρέωσής τους για την προστασία των υδάτινων πόρων· γ. στη συνειδητοποίηση από την πλευρά των μαθητών/τριών ότι το νερό των ποταμών, των λιμνών και των θαλασσών είναι όριο που άλλοτε ενώνει και άλλοτε χωρίζει τους τόπους· δ. στην ευαισθητοποίησή τους σε θέματα πολιτιστικής κληρονομιάς, μέσα από την αναγνώριση των σχετικών με το νερό παραδοσιακών αντικειμένων (παλιά σκεύη του νερού) και μνημείων (νερόμυλοι, κρήνες, πηγάδια, λιμάνια, βάρκες, καράβια) και της σημασίας προστασίας και συντήρησής τους.

Συγχρόνως, επιδιώχθηκε: η αύξηση της παρατηρητικότητας και του ενδιαφέροντος των παιδιών, η δυνατότητα σύγκρισης στοιχείων του χθες και του σήμερα, η συνειδητοποίηση των σχέσεων αιτίου και αποτελέσματος, η εξαγωγή λογικών και γενικών συμπερασμάτων, η καλλιέργεια της φαντασίας, η ενθάρρυνση για την ανάληψη ρόλων και γενικότερα πρωτοβουλιών, η καλλιέργεια και η ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων, η προαγωγή της συνεργατικότητας.

Δομή του προγράμματος

Με βάση τον αρχικό σχεδιασμό, το πρόγραμμα «Το νερό, νεράκι» χωρίζεται σε τρεις ενότητες: Α. Ο κύκλος του νερού· Β. τα σκεύη του νερού σήμερα και χθες· Γ. Υδροκίνηση. Στο τέλος γίνεται ανακεφαλαίωση μέσα από την εικονογραφημένη ιστορία. Οι ενότητες αυτές διατηρήθηκαν και κατά την εφαρμογή του προγράμ-

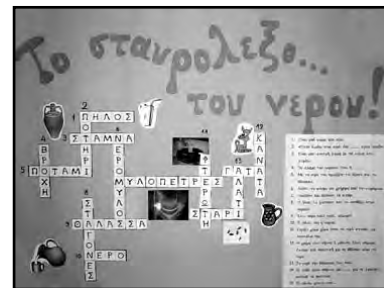

ματος στην Τάξη, καθώς από τις γενικές πληροφορίες σχετικά με τον κύκλο του νερού και πώς αυτό τελικά φτάνει στη γη και στα σπίτια μας, εξειδικεύει τη θεματολογία σε στοιχεία λαογραφίας και παράδοσης.

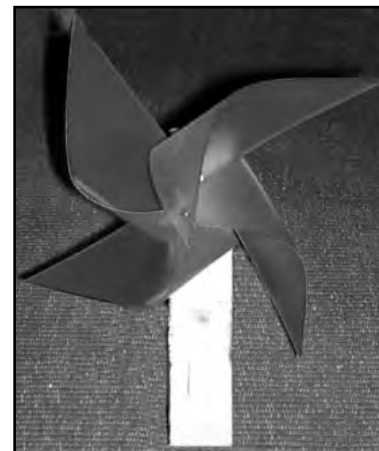
Μεθοδολογία και δραστηριότητες

Η επίτευξη των σκοπών και στόχων απαιτούσε την υιοθέτηση άλλοτε ατομικών και άλλοτε ομαδικών εργασιών. Τα παιδιά χωρίστηκαν σε ομάδες, οι οποίες διατηρήθηκαν και κατά τη διάρκεια των μαθημάτων, έτσι ώστε να γνωριστούν καλύτερα και να συνεργαστούν αρμονικότερα. Η συζήτηση πριν από την εξαγωγή κάποιων συμπερασμάτων θεωρήθηκε πολύ σημαντική, γι' αυτό και τέθηκαν από την αρχή κανόνες, στους οποίους κατέληξαν μόνα τους τα παιδιά μέσα από διάφορα παιχνίδια (π.χ. ζητήθηκε από τα παιδιά να αρχίσουν να μιλούν όλα μαζί και έπειτα να πει το καθένα τι έλεγε το άλλο, γεγονός όμως που αποδείχθηκε δύσκολο με συνέπεια να κατανοήσουν τα παιδιά πως, για να μπορούμε να ακούμε, πρέπει, όταν μιλάει κάποιος/α, οι υπόλοιποι/ες να σιωπούν· αυτός ήταν και ο πρώτος κανόνας και με τον ίδιο περίπου τρόπο τα παιδιά κατέληξαν και στους υπόλοιπους). Σημαντικό, επίσης, θεωρήθηκε τα παιδιά να μην είναι καθισμένα συνέχεια στις καρέκλες τους, προκειμένου να αναπτύξουν βιωματικές τεχνικές μάθησης. Πολλές φορές, λοιπόν, χρειάστηκε να σηκωθούν και να καθίσουν κάτω ή να σταθούν όρθια ή ακόμα να κάτσουν επάνω στα θρανία ή στην έδρα για να πιάσουν το παγάκι, να αισθανθούν στο χέρι τους τους υδρατμούς, να χτυπήσουν την πήλινη στάμνα για να ακούσουν τον ήχο που κάνει όταν είναι ψημένη, να αισθανθούν την απαλή υφή της πλαστικής κανάτας σε σχέση με την τραχιά υφή της πήλινης κανάτας, να βουτήξουν τα χεράκια τους στον πηλό και να συνειδητοποιήσουν την πλαστικότητα του, να αλέσουν σποράκια σταριού στο χειρόμυλο της Τάξης και όλα αυτά πάντα μαζί με τη δασκάλα, η οποία ήταν περισσότερο φίλη τους παρά κάποια που απλά τους μετέδιδε νέες πληροφορίες. Επιπλέον, αρκετές φορές χρειάστηκε να βγουν στην αυλή και να παίζουν με το νερό, να διαπιστώσουν την ορθότητα των συμπερασμάτων τους στην πράξη, χωρίς να φοβούνται μήπως βρέξουν τα βιβλία τους, τα ρούχα τους ή την αίθουσα.

Τα παραπάνω, λοιπόν, τέθηκαν σε εφαρμογή σε όλες σχεδόν τις δραστηριότητες του προγράμματος. Έτσι, οι πληροφορίες δίνονταν στα παιδιά μέσα από κουβέντα, ζωγραφική, τραγούδι, λαϊκό παραμύθι, προβολή φωτογραφιών και βίντεο, κατασκευών με πηλό, θεατρικό παιχνίδι. Πολλή σημαντική θεωρήθηκε και η αξιοποίηση των πληροφοριών που έδιναν τα σχολικά βιβλία

της Γλώσσας και του Εμείς και ο Κόσμος. Έτσι, λ.χ. τα παιδιά μέσα από το μάθημα της Γλώσσας για την παρέα που ήθελε νερό μπόρεσαν να συνειδητοποιήσουν πού χωράει περισσότερο νερό (από το ποτήρι, στο ποτιστήρι και μετά στη θάλασσα)· από το βιβλίο του Εμείς και ο Κόσμος αξιοποιήθηκαν τα μαθήματα για το ταξίδι του νερού, για το πώς φτάνει το νερό στο σπίτι μας, για τον τρόπο με τον οποίο κινούνται οι μηχανές, όπως επίσης και όλες οι σχετικές εικόνες (τοπία με χιόνια, με λιμάνια, με λίμνες και ποτάμια) και τα πειράματα (πείραμα για την εξάτμιση του νερού). Επιπρόσθετα, όπως ήδη έχει επισημανθεί, καθώς τα παιδιά κατακτούσαν σταδιακά τους μηχανισμούς της ανάγνωσης και της γραφής, αλλά και πιο πολύπλοκους μηχανισμούς μάθησης, προστέθηκαν στο βασικό κορμό των δραστηριοτήτων που προτείνει εξαρχής το πρόγραμμα, δραστηριότητες, όπως αντιστοιχίσεις, σταυρόλεξα, ακροστιχίδες, καταγραφή των ονομάτων των σκευών που χρησιμοποιήθηκαν στην Τάξη και έκθεσή τους στο πίσω μέρος της αίθουσας, συζήτηση για την παραδοσιακή κατεργασία του σταριού (από τη σπορά ως το στάρι που πηγαίνει στο μύλο για άλεση) και την άλεσή του (βασική λειτουργία του νερόμυλου), για τους τρόπους άλεσης μέχρι και την επιινόηση του νερόμυλου, της πρώτης υδροκίνητης μηχανής, προβολή σχετικών φωτογραφιών και βίντεο με χειρόμυλο, νερόμυλο-πρόπλασμα και πραγματικό νερόμυλο και επεξήγηση του μηχανισμού και της λειτουργίας του, συζήτηση για τη ζωή του μυλωνά.

Μέσα στο πλαίσιο των παραπάνω δραστηριοτήτων, αρκετές φορές ζητήθηκε και η συνεργασία των γονιών, χωρίς την οποία το πρόγραμμα δε θα μπορούσε να ολοκληρωθεί. Δείχνοντας, λοιπόν, ενθουσιασμό και όρεξη ανταποκρίθηκαν όταν τους ζητήθηκε να δώσουν στα παιδιά κάποια παλιά σκεύη του νερού που είχαν στο σπίτι τους, φωτογραφίες από πηγάδια και βρύσες, υλικά για τις κατασκευές. Σημαντική, επίσης, υπήρξε και η συνεργασία με το Λαογραφικό και Εθνολογικό Μουσείο Μακεδονίας-Θράκης, το φορέα σχεδιασμού του προγράμματος, καθώς μέσα από τη δυνατότητα πολύ τακτικής επικοινωνίας, ανατροφοδοτούσε το πρόγραμμα στην Τάξη με νέες φωτογραφίες, βίντεο και άλλο υλικό. Ωστόσο, δε θα μπορούσε να εφαρμοστεί το πρόγραμμα και να αποδώσει τα επιθυμητά αποτελέσματα χωρίς την αμέριστη συμπαράσταση του διευθυντή και των υπόλοιπων συναδέλφων του σχολείου.

Αξιολόγηση του προγράμματος

Οι στόχοι και οι σκοποί του προγράμματος που είχαν τεθεί εξ αρχής, στην πλειοψηφία τους επιτεύχθηκαν. Πιο συγκεκριμένα:

- τα παιδιά, μέσα από εικόνες, φωτογραφίες, ιστορίες, παραμύθια, παιχνίδι, πειράματα μπόρεσαν να κατανοήσουν τον κύκλο του νερού και τις τρεις μορφές του, υγρή, στερεή και αέρια, γεγονός που αποτυπώθηκε στις ζωγραφιές τους.
- τα παιδιά, φέρνοντας από το σπίτι τους σκεύη που χρησιμοποιούν σήμερα για το νερό, μπόρεσαν να αντιληφθούν σε μεγάλο βαθμό τις αλλαγές που συντελέστηκαν στο πέρασμα του χρόνου σε σχέση κυρίως με τα υλικά κατασκευής των σκευών. Κατανόησαν πως οι συνεχώς αυξανόμενες ανάγκες του ανθρώπου και η ακαταλ-

ληλότητα συγκεκριμένων υλικών κατασκευής των σκευών οδήγησαν και οδηγούν στη βελτίωσή τους. Έτσι έβγαλαν τα ίδια το συμπέρασμα πως οι πήλινες κανάτες της γιαγιάς και του παππού αντικαταστάθηκαν από τις πλαστικές που χρησιμοποιούν σήμερα τα ίδια, καθώς οι δεύτερες σπάζουν δυσκολότερα. Και πάλι τα παιδιά εμπέδωσαν τις καινούριες πληροφορίες μέσα από τα παραμύθια, τα τραγούδια, τις φωτογραφίες, το βίντεο, τις ζωγραφιές του προγράμματος, μέσα από την επίδειξη και την επεξεργασία πήλινων σκευών για το νερό, αλλά και μέσα από την κατασκευή των αντίστοιχων δικών τους.

- η ενότητα της υδροκίνησης αποδείχθηκε και η πιο ενδιαφέρουσα για τα παιδιά, καθώς ήταν κάτι το εντελώς καινούριο γι' αυτά. Σε αυτήν την ενότητα έγινε λόγος για το νερόμυλο, την πρώτη υδροκίνητη μηχανή που δημιούργησε ο άνθρωπος για να καλύψει τις ολοένα και αυξανόμενες ανάγκες στη διατροφή του. Με αυτόν τον τρόπο τα παιδιά μπόρεσαν να κατανοήσουν το γεγονός πως τις αλλαγές στα εργαλεία, τις μηχανές και γενικότερα στις συνθήκες ζωής τις δημιούργησαν και τις δημιουργούν οι αυξανόμενες ανάγκες των ανθρώπων. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο έγινε λόγος και για το σιτάρι, το βασικότερο ίσως διατροφικό στοιχείο στη ζωή του ανθρώπου, και για τις φάσεις κατεργασίας του (από τη σπορά ως την άλεση). Ιδιαίτερη σημασία δώσαμε στην άλεση του σταριού και στις διάφορες τεχνικές που υιοθέτησε ο άνθρωπος μέχρι να φτάσει στην εκμετάλλευση της ενέργειας του τρεχούμενου νερού των ποταμών με το νερόμυλο. Τα παιδιά μέσα από εφαρμογή στην πράξη κατανόησαν τις δυσκολίες των χειροκίνητων τρόπων άλεσης (κτύπημα πετρών, τριβή, χειρόμυλος). Μέσα από μικρές φτερωτές που έφτιαξαν είδαν πως με μεγαλύτερη ευκολία, γρηγορότερα και με λιγότερο κόπο οι φτερωτές γυρνούσαν με το νερό και έτσι εύκολα κατέληξαν στο συμπέρασμα πως ο νερόμυλος επιτάχυνε τη διαδικασία της άλεσης μειώνοντας τον κόπο των ανθρώπων. Σε αυτό βοήθησε πάρα πολύ και η προβολή σχετικού βίντεο με νερόμυλο σε λειτουργία.

Τα παιδιά φάνηκε μέσα από τις εκδηλώσεις τους ότι κατανόησαν τα βασικά σημεία του προγράμματος και αφομοίωσαν τις νέες πληροφορίες. Ωστόσο, κάτι τέτοιο θα συνέβαινε σε μεγαλύτερο βαθμό αν καταφέραμε να βγούμε και έξω από το χώρο του σχολείου, κάτι το οποίο δεν έγινε βασικά λόγω της μικρής ηλικίας των παιδιών και απουσίας κοντινού με το σχολείο κατάλληλου χώρου επίσκεψης.

Μετά το τέλος της εφαρμογής του προγράμματος για το νερό στο πλαίσιο της Ευέλικτης Ζώνης κατά τη διάρκεια του πρώτου τριμήνου, ιδιαίτερα σημαντικό και ενθαρρυντικό, σχετικά με τα αποτελέσματα του προγράμματος, είναι πως τα παιδιά έμαθαν καινούργια πράγματα χωρίς να ακολουθήσουν τις πεπατημένες οδούς μάθησης. Ενδεικτικό είναι πως εξακολουθούν να ζητούν να ακούσουν τα τραγούδια από το CD του προγράμματος, να δουν τα κινούμενα σχέδια με το Νερόκιο, πως ανακαλούν στη μνήμη τους δραστηριότητες όπως το άλεσμα του σταριού με χειρόμυλο που επιχειρήσαν μέσα στην Τάξη ή την κατασκευή πήλινων σκευών.

ΘΕΜΑ: «Οι Εποχές και οι Μήνες τους»
1^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΖΑΚΥΝΘΟΥ
Εκπαιδευτικός υλοποίησης: Θεοτόκης Φλεμοτόμος
Τάξη Δ΄

Αντικείμενο της εργασίας

- Η εισαγωγή των μαθητών στην διαχρονική επιδίωξη των ανθρώπων για την κατανομή του χρόνου - στα πλαίσια της εναλλαγής των εποχών - σε σχέση με ιστορικά-θρησκευτικά πρόσωπα και γεγονότα, αστρολογικές παρατηρήσεις, καιρικές συνθήκες, ασχολίες, ήθη-έθιμα κ.λ.π.
- Η επιλογή προέκυψε από την «συμπτωματική» διαπίστωση ότι δεν γνώριζαν οι μαθητές την ορθογραφία, αλλά κυρίως την ερμηνεία των ονομάτων εποχών και μηνών.
- Με την κατάλληλη καθοδήγηση αποφάσισαν ότι θα ήταν ενδιαφέρον να μελετήσουν το θέμα. Η ηλικία τους προσφερόταν για την συγκεκριμένη επιλογή. Η εργασία φαίνεται αρχικά απλή, αλλά οι προεκτάσεις της είναι εξαιρετικά ενδιαφέρουσες.
- Σαν χρόνος εφαρμογής ορίστηκε το πρώτο σχολικό τρίμηνο (3 διδακτικές ώρες την εβδομάδα).

Σκοπός

Η συστηματική επαφή με το ημερολογιακό έτος και κυρίως η κατανόηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της κάθε εποχής και του κάθε μήνα.

Στόχοι (ενδεικτικοί)

- Να κατανοήσουν την διαχρονική ανάγκη χωρισμού του χρόνου σε επί μέρους τμήματα (εποχές-μήνες).
- Να γνωρίσουν την ονοματοποιία εποχών-μηνών.
- Ν' ανακαλύψουν τα χαρακτηριστικά στοιχεία της κάθε εποχής-μήνα.
- Να μελετήσουν τις κλιματολογικές συνθήκες.
- Να γνωρίσουν τις ασχολίες των κατοίκων σε κάθε εποχή-μήνα.
- Να γνωρίσουν τα ήθη και τα έθιμα του τόπου και να τα συσχετίσουν με το συγκεκριμένο τμήμα του χρόνου.

- Να προσεγγίσουν λογοτεχνικά το θέμα.
- Να εκφραστούν εικαστικά.

Διδακτικό υλικό

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων, εγκυκλοπαίδειες, λογοτεχνικά βιβλία, βιντεοταινίες, CD μουσικής, χρήση διαδικτύου, ζωγραφικοί πίνακες κ.λ.π.

Μεθοδολογική προσέγγιση

Ομαδοσυνεργατική – μαθητοκεντρική

- Ανάπτυξη πρωτοβουλιών από τους μαθητές για τη συλλογή και την ταξινόμηση των πληροφοριών.
- Ενθάρρυνση της λειτουργίας των ομάδων.
- Φθίνουσα καθοδήγηση.
- Ανάδειξη επιμέρους δεξιοτήτων.
- Εξατομικευμένη υποστήριξη.
- Ανατροφοδότηση.
- Αφαιρετική διεργασία, για την παραγωγή του τελικού προϊόντος (φυλλαδίου).
- Παρουσίαση-αξιολόγηση της εργασίας.

Φεβρουάριος

Ο Φεβρουάριος είναι ο άστατος εραστής, που υπόσχεται γάμο σε καθεμιά και τις κοροϊδεύει όλες μαζί. Αλλά ο λαός αγανακτώντας για τη συμπεριφορά του, τον κονήγησε από το νησί πριν ακόμα τελειώσει τις μέρες του.

Έτσι τον αποκαλούν και Κουτσοφλέβαρο...

Μαριέττα Μινώτου «Zante: Le Village et la Campagne»

Είναι ο δεύτερος μήνας του χρόνου, που έχει είκοσι οκτώ μέρες και κάθε τέσσερα χρόνια είκοσι εννιά. Τη χρονιά με τη παραπάνω μέρα του Φλεβάρη τη λένε «Δίσεκτη» και παλιά οι άνθρωποι τη θεωρούσαν άτυχη. Τ'όνομά του προέρχεται από το λατινικό ρήμα febrigare, που σημαίνει εξαγνίζω. Οι Ρωμαίοι το μήνα αυτό τον είχαν αφιερωμένο στις θυσίες και στο Θεό Ποσειδώνα. Είναι ο τελευταίος μήνας του Χειμώνα. Όμως πολλές φορές κάνει και καλό καιρό, γι' αυτό ο λαός μας λέει: «Ο Φλεβάρης κι αν φλεβίσει καλοκαίρι θα μυρίσει».

Το Φλεβάρη έχουμε τα καρναβάλια. Στο νησί μας συμμετέχουμε μικροί – μεγάλοι. Κάνουμε πολλούς χορούς και ντυνόμαστε με χαρούμενες κι αστείες στολές. Στο παιδικό καρναβάλι φοράμε κάθε ομάδα τη δική της στολή και παίρνουμε μέρος στο διαγωνισμό. Δίνουν βραβεία στις πιο καλές ομάδες.

Πολύ ωραία είναι και η παρέλαση των αρμάτων. Με πολύ κέφι ετοιμάζουν τ' αποκριάτικα άρματα, που κάνουν παρέλαση την τελευταία Κυριακή της Αποκριάς. Γελάμε και διασκεδάζουμε πολύ! Μας χρειάζεται αυτή η διασκέδαση στο τέλος του Χειμώνα, γιατί όλοι μας έχουμε κουραστεί κλεισμένοι στα σπίτια μας.

Ο καιρός τον Φεβρουάριο είναι κρύος. Συνήθως έχει πολλές βροχές. Κάποιες φορές ρίχνει και χαλάζι. Η θερμοκρασία είναι πολύ χαμηλή. Στο νησί μας όμως δεν βλέπουμε σχεδόν ποτέ χιόνι, αν και θα μας άρεσε πολύ να παίζαμε χιονοπόλεμο, να φτιάχναμε χιονάνθρωπο και να κάναμε χειμερινό σκι! Άλλα μέρη της Ελλάδας έχουν πολύ χιόνι και χιονοδρομικά κέντρα. Το πιο δημοφιλές είναι το κέντρο του Παρνασσού, που βρίσκεται στο κέντρο της Ελλάδας σε ύψος 1600 – 2300 μ. Έχει 20 μονοπάτια με περίπου 14 χιλιόμετρα μήκος.

Χιλιάδες άνθρωποι απολαμβάνουν το πανέμορφο χιόνι. Μερικές μέρες έχουμε και λιακάδες. Είναι πολύ όμορφες οι χειμωνιάτικες λιακάδες και θέλουμε να βγούμε έξω και να παίξουμε. Οι γονείς μας όμως μας λένε να προσέχουμε, γιατί μπορεί να αρρωστήσουμε. Είναι ακόμα Χειμώνας... Οι γεωργοί δεν έχουν και πολλές δουλειές αυτό το μήνα.

Μάιος

Ο Μάιος είναι ο γιος του Ήλιου και της Τριανταφυλλιάς. Ο πατέρας του τον λάτρευε και τον έστειλε στη γη - τη καρδιά του - που ήταν μια φλόγα ανεξάντλητη. Ολάνθιστη. Ο Μάιος έγινε κοσμαγάπητος. Τα παιδιά παίζουν ελεύθερα μέσα στους κήπους του.

Όλη η φύση γιορτάζει μαζί του...

Μαριέττα Μινώτου: «Zante: Le Village et la Campagne»

Ο πέμπτος μήνας του χρόνου και ο τελευταίος της Άνοιξης. Έχει τριάντα μία ημέρες. Το όνομά του προήλθε από τη Μαία, τη μητέρα του Θεού Ερμή, στον οποίο ήταν αφιερωμένος από τους αρχαίους Έλληνες ο Μάης. Είναι ο μήνας των λουλουδιών και η μαγευτική εικόνα της φύσης παλιότερα δημιουργούσε μια γενικότερη αντίληψη «μαγείας», που οδηγούσε στην αποφυγή ακόμα και των γάμων στον μήνα αυτό...

«Ο Μάιος μας έφτασε. Εμπρός βήμα ταχύ, να τον προϋπαντήσουμε, παιδιά, στην εξοχή»... Πράγματι είναι ο μήνας των λουλουδιών και της ανθισμένης φύσης. Σε πολλά μέρη της Ελλάδας τον υποδέχονται με τραγούδια που λένε από σπίτι σε σπίτι και μοιάζουν με τα κάλαντα. Ένα τέτοιο τραγούδι είναι της παπαρούνας, που το λένε στην Θεσσαλία: «Θεέ μου βρέξε μια βροχούλα, μια βροχίτσα σιγανή, να καρπίσουν τα χωράφια και ν' ανθίσουν τ' αμπελάκια»...

Την Πρωτομαγιά όλοι ξεχυνόμαστε στην εξοχή για «να πιάσουμε το Μάη». Δηλαδή μαζεύουμε λουλούδια, πλέκουμε στεφάνια, τραγουδάμε και χορεύουμε. Οι εξοχές του νησιού μας γεμίζουν κόσμο και χαιρόμαστε πολύ μέσα στην καταπράσινη φύση.

Με τα στεφάνια στολίζουμε τις εξώπορτες των σπιτιών μας. Σε μερικά μέρη κρεμούν και στάχνα, που συμβολίζουν την ευφορία της γης. Το νησί μας είναι μια τουριστική περιοχή και αλλάζει εντελώς η όψη του. Ειδικά κάποιες περιοχές - όπως ο Λαγανάς και ο Πλάνος - ετοιμάζονται να υποδεχθούν χιλιάδες επισκέπτες και είναι εντυπωσιακό να βλέπεις μια σχεδόν ακατοίκητη περιοχή να πλημμυρίζει μέρα με τη μέρα από τουρίστες, που απολαμβάνουν τον ήλιο και τη θάλασσα ξαπλωμένοι όλη μέρα στις παραλίες.

Η θάλασσα ημερεύει και αρχίζει να παίρνει τη καλοκαιρινή της μορφή. Φυσικά πολλοί αρχίζουν και τα πρώτα τους μπάνια.

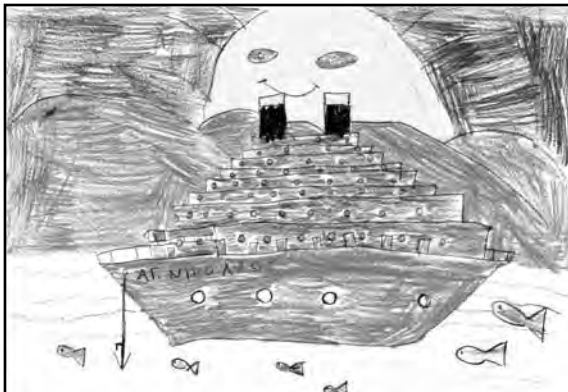
Οι γεωργοί έχουν ένα σωρό δουλειές. Σκάβουν τις σταφίδες και τ' αμπέλια, φυτεύουν κηπευτικά και γενικά όλη τη μέρα βρίσκονται στα χωράφια τους. Στα Επτάνησα στις 21 του Μάη γιορτάζουμε την ένωσή μας με την Ελλάδα. Είναι μεγάλη Εθνική γιορτή και παίρνουμε μέρος στην παρέλαση που γίνεται. Την ίδια μέρα είναι και η θρησκευτική γιορτή του Αγίου Κωνσταντίνου και της Αγίας Ελένης. Γιορτάζει πολύς κόσμος κι έχουμε πολλές επισκέψεις. Φυσικά σκεφτόμαστε και τις καλοκαιρινές διακοπές που πλησιάζουν ...

Αύγουστος

Ο Αύγουστος είναι ο μήνας των ειδυλλίων, η εποχή του τρύγου, των αρραβόνων και των νέων ερώτων. Ο βασιλιάς Ήλιος καταδιώκει τα ωραία κορίτσια και τα κάνει να χάσουν το κεφάλι τους. Και καμία χωριατοπούλα πια δεν θέλει χωρικό για άντρα. Θυμωμένοι από τη σκανταλώδη ζωή του βασιλιά τους, οι χωρικοί αναζητούν την πανέμορφη Αμαζόνα των βουνών για να τον σταματήσει.

Ο βασιλιάς την ερωτεύεται, την παντρεύεται και τρέχει με την αγαπημένη του πάνω στις βουνοκορφές αφήνοντας τις χωρικές να ζήσουνε τα ειδύλλιά τους με τα αγόρια των χωριών τους...

Μαριέττα Μινώτου «Zante: Le Village et la Campagne»

Ο όγδοος μήνας του χρόνου και ο τελευταίος του καλοκαιριού. Έχει τριάντα μία ημέρες. Σύμφωνα με το Ρωμαϊκό ημερολόγιο, που άρχισε από το Μάρτιο, ήταν ο έκτος μήνας. Οι Βυζαντινοί τον είχαν για τελευταίο μήνα στο ημερολόγιό τους. Πήρε τ' όνομά του από την Ρωμαϊκή Σύγκλητο το 27 π.Χ. προς τιμήν του Ιουλίου Καίσαρα Οκταβιανού.

«Αύγουστε, καλέ μου μήνα, να' σουν δυο φορές το χρόνο!» Πραγματικά ο Αύγουστος είναι ένας πολύ όμορφος μήνας. Το καλοκαίρι είναι ακόμα στις δόξες του και ο περισσότερος κόσμος κάνει τις διακοπές του. Έτσι οι μεγάλες πόλεις αδειάζουν και τα νησιά μας γεμίζουν από Έλληνες τουρίστες. Το νησί μας κοντεύει να βουλιάξει

κάθε Αύγουστο από τον πολύ κόσμο...

Στις παραλίες δεν μπορείς να σταθείς πουθενά και οι δρόμοι είναι γεμάτοι αυτοκίνητα. Ειδικά στους δρόμους της πόλης δημιουργείται κυκλοφοριακό «χάος». Οι ντόπιοι διαμαρτύρονται, γιατί δεν είναι συνηθισμένοι από τόσο μεγάλη κίνηση. Από την άλλη μεριά όμως χαίρονται όλοι όσοι ασχολούνται με τον τουρισμό, γιατί έχουν πολλά έσοδα.

Οι αγρότες μας τον Αύγουστο είναι απασχολημένοι με τον τρύγο της σταφίδας. Είναι πολύ κουραστική δουλειά, γιατί είναι αναγκασμένοι να δουλεύουν όλη τη μέρα κάτω από τον ήλιο. Με μεγάλη προσοχή κόβουν τις ολόμαυρες σταφίδες και τις απλώνουν σε μεγάλα αλώνια, για να τις ξεράνει ο ήλιος. Έχουν μεγάλη αγωνία για τον καιρό. Για να μην βραχούν από καμιά ξαφνική καλοκαιρινή βροχή, πολλές φορές τη σκεπάζουν με μεγάλα νάυλον πανιά. Όταν πια μετά από μερικές ημέρες ξεραθούν αρκετά, τις καθαρίζουν και τις πηγαίνουν στο εργοστάσιο της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών. Εκεί επεξεργάζεται ο καρπός, καθαρίζεται ακόμα περισσότερο, συσκευάζεται και πουλιέται. Η ξερή σταφίδα είναι πολύ νόστιμη και θρεπτική.

Μάθαμε ότι για πάρα πολλά χρόνια είναι μια από τις βασικές καλλιέργειες των αγροτών του νησιού μας.

Τον Δεκαπενταύγουστο γιορτάζουμε την κοίμηση της Παναγίας και είναι μεγάλη Θρησκευτική γιορτή. Αλλά και στις 24 Αυγούστου το νησί μας γιορτάζει την μετακομίδη του Λειψάνου του Αγίου Διονυσίου, από τα νησάκια Στροφάδια στη Ζάκυνθο. Γίνεται ένα μεγάλο πανηγύρι και όλοι σχεδόν οι κάτοικοι παρακολουθούν τη λιτανεία, που γίνεται με μεγάλες τιμές. Τον Αύγουστο έχουμε πολλά καλοκαιρινά φρούτα. Καρπούζια, πεπόνια και σταφύλια. Ο καιρός εξακολουθεί να είναι ζεστός, αλλά κάποια συννεφάκια παρουσιάζονται έτοιμα να ρίξουν καλοκαιρινή βροχούλα. Ο λαός μας λέει γι' αυτή την αλλαγή του καιρού: «Από Μάρτη Καλοκαίρι κι από Αύγουστο Χειμώνα»...

Νοέμβριος

Ο Νοέμβριος, ο μαύρος βασιλιάς, είναι γέρος γκρινιάρης και ζηλιάρης. Για να εμποδίσει τα ζευγάρια να συναντιούνται μέσα στην εξοχή τις όμορφες νύχτες, δίνει μία αυστηρή διαταγή: όλοι να ξαπλώνουν από νωρίς και κανένας να μην ανάβει φώτα και έτσι το σκοτάδι βασιλεύει παντού.

Τη μέρα τρέχει ο ίδιος για να δει αν οι διαταγές του εκτελούνται. Χτίζει ψηλούς πύργους για να εμποδίσει τους νέους του ενός χωριού να μπουν στο άλλο για να βρουν εκεί τα κορίτσια τους. Στο τέλος γοητεύεται και ο ίδιος από την ομορφιά μιας χωριατοπούλας που παράκουσε τις διαταγές του και την παντρεύεται...

Μαριέττα Μινώτου «Zante: Le Village et la Campagne»

Ο ενδέκατος μήνας του χρόνου και ο τελευταίος του Φθινοπώρου. Έχει τριάντα ημέρες. Η ονομασία του προέρχεται από το λατινικό novem, που σημαίνει εννιά, γιατί σύμφωνα με το Ρωμαϊκό ημερολόγιο ήταν ο ένατος μήνας του χρόνου. Τον συναντάμε

με τις ονομασίες Σποριάς, Βροχάρης και Χαμένος (επειδή έχει τις μικρότερες ημέρες).

Βρισκόμαστε πια στον τελευταίο μήνα του Φθινοπώρου και ο καιρός είναι αρκετά κρύος. Συχνά βρέχει και οι μέρες είναι πολύ μικρές. Γύρω στις 6 έχει πια βραδιάσει. Μαζευόμαστε από νωρίς στα σπίτια μας και δεν μπορούμε να παίζουμε έξω. Οι γεωργοί μας ασχολούνται με το μάζεμα της ελιάς. Στο νησί μας έχουμε πολλές ελιές και παράγουμε εξαιρετικής ποιότητας λάδι. Απλώνουν μεγάλα πανιά κάτω από τα ελαιόδεντρα και με ραβδιά τινάζουν τα κλαδιά. Συγκεντρώνουν τον καρπό σε μεγάλα κλαδιά. Συγκεντρώνουν τον καρπό σε τσουβάλια και τον πηγαίνουν στα ειδικά εργοστάσια, που λέγονται ελαιοτριβεία.

Εκεί βγαίνει το λάδι, που είναι πολύ νόστιμο και υγιεινό. Στη διατροφή μας χρησιμοποιούμε πολύ το λάδι και οι ειδικοί επιστήμονες λένε ότι είναι πολύ χρήσιμο για την υγεία μας. Στο νησί μας υπάρχει και εργοστάσιο της Ένωσης Γεωργικών Συνεταιρισμών, που επεξεργάζεται και συσκευάζει το λάδι.

Στις 17 Νοεμβρίου γιορτάζουμε τα γεγονότα του Πολυτεχνείου. Πριν μερικά χρόνια (το 1967) κυβερνούσαν με τη βία τη χώρα μας, κάποιοι στρατιωτικοί. Είχαμε δηλαδή «χούντα». Ο τρόπος που κυβερνούσαν ήταν πολύ σκληρός.

Δεν υπήρχε ελευθερία και πολλοί πατριώτες μας οδηγήθηκαν στις φυλακές και την εξορία. Ο φόβος είχε απλωθεί στην πατρίδα μας. Οι φοιτητές της Αθήνας δεν μπόρεσαν ν' αντέξουν αυτή τη «χούντα». Αποφάσισαν να κλειστούν στο κτίριο του Πολυτεχνείου. Άρχισαν να φωνάζουν συνθήματα και με τον ραδιοφωνικό σταθμό που έστησαν προσκαλούσαν το λαό να ξεσηκωθεί. Παντού ακουγόταν το σύνθημα «Ψωμί, Παιδεία, Ελευθερία». Οι στρατιωτικοί αποφάσισαν να σταματήσουν αυτή την ηρωική προσπάθεια κι έστειλαν τάνκς, για να γκρεμίσουν την πύλη του Πολυτεχνείου και να διαλύσουν τους φοιτητές. Εκείνο το βράδυ πολλοί φοιτητές σκοτώθηκαν και τραυματίστηκαν.

Ο αγώνας τους δεν πήγε χαμένος. Ύστερα από λίγο καιρό η «χούντα» διαλύθηκε και η Δημοκρατία επέστρεψε στην πατρίδα μας. Δυστυχώς όμως οι Τούρκοι βρήκαν ευκαιρία και κατέλαβαν τη μισή Κύπρο. Μέχρι και σήμερα εξακολουθεί να είναι σκλαβωμένη και οι κάτοικοι εκείνων των περιοχών ζουν σαν πρόσφυγες μακριά από τα σπίτια τους.

ΘΕΜΑ: «Μεγάλες εφευρέσεις του 20ού αιώνα»
1^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΖΑΚΥΝΘΟΥ
Εκπαιδευτικός υλοποίησης: Θεοτόκης Φλεμοτόμος
Τάξη Δ¹

Σκοπός

Η συστηματική επαφή με τεχνολογικές εφαρμογές καθημερινής χρήσης, ώστε να γνωρίσουν όσο το δυνατόν περισσότερες παραμέτρους και να απομακρυνθούν από την επικίνδυνη λογική του απλού «χρήστη».

Στόχοι (ενδεικτικοί)

- Να κατανοήσουν την ιστορική εξέλιξη, ώστε να μη θεωρούν δεδομένες τις όποιες εφαρμογές χρησιμοποιούν καθημερινά.
- Να γνωρίσουν την υποτυπώδη επιστημονική βάση, πάνω στην οποία στηρίζεται η κάθε εφεύρεση. (απομυθοποίηση)
- Ν' ανακαλύψουν τα χαρακτηριστικά της κάθε εφεύρεσης.
- Να συγκρίνουν την ποιότητα ζωής που διασφαλίζεται, σε σχέση με παλαιότερα, σταθμίζοντας όμως και το σχετικό «αντίτιμο» (θετικά - αρνητικά στοιχεία)

- Να πειραματιστούν.
- Να εκφραστούν εικαστικά.

Σχολική πραγματικότητα

- Επικέντρωση του ενδιαφέροντος στην απόκτηση γνώσης και λιγότερο στην απόκτηση βιωμάτων ή γνώσης μέσω βιωμάτων.
- Επιτυχής η διδασκαλία των σχολικών μαθημάτων, αλλά ελλιπής η ανάπτυξη δεξιοτήτων για τη ζωή.
- Περιορισμένη η δυνατότητα έκφρασης, κάλυψης των αναγκών και των ενδιαφερόντων των μαθητών.
- Στοιχεία που εισάγονται ως βασικές εκπαιδευτικές συνιστώσες χάνουν γρήγορα την επικαιρότητα, τη φρεσκάδα και την αυθεντικότητά τους.

Ενδεικτική θεματολογία

- Ανθρώπινα δικαιώματα
- Δικαιώματα του Παιδιού
- Παιχνίδια και αθλήματα από τα παλιά
- Μαθαίνουμε να κυκλοφορούμε στην πόλη
- Έξυπνες διαφημίσεις και εξυπνότερες αγορές
- Θέματα κοινωνικού και φυσικού περιβάλλοντος
- Ο τόπος μας παλιότερα και σήμερα
- Τεχνολογικές εφαρμογές
- Παίζοντας με τους αριθμούς
- Μελέτη των ΜΜΕ
- Θεατρικές εκδηλώσεις
- Πολυπολιτισμικές διαφοροποιήσεις και διαπολιτισμικές συγκλίσεις
- Οργάνωση πολυπολιτισμικής «βραδιάς»
- Νόστιμη τροφή και καλή διατροφή
- Θέματα Ολυμπιακής Παιδείας
- Τα δύο φύλα μοιάζουν, διαφέρουν, αλλά είναι ίσα.
- Εικαστικές συνθέσεις - μουσικο-κινητικές εκδηλώσεις
- Λογοτεχνικές διασκευές και συνθέσεις
- Οι φυσικές επιστήμες στην καθημερινή ζωή
- Οργάνωση σχολικών εκδηλώσεων
- Ώρα βιβλιοθήκης για ελεύθερη ανάγνωση (φιλιαναγνωσία)
- Δραστηριότητες ομίλων ενδιαφερόντων
- Οργάνωση και λειτουργία μαθητικών συνεταιρισμών

Ευέλικτη ζώνη διαθεματικών - δημιουργικών δραστηριοτήτων

- Αναμόρφωση σχολικού χρόνου
- Ανάπτυξη πρωτοβουλιών
- Ομαδοκεντρική διδασκαλία
- Διαθεματική προσέγγιση
- Ανάπτυξη κριτικής σκέψης
- Βιωματική δράση

Το αυτοκίνητο

Ζητήσαμε από τους παππούδες και τις γιαγιάδες μας να μας περιγράψουν τη ζωή τους στα παλιότερα χρόνια, όταν δεν υπήρχαν πολλά αυτοκίνητα στο νησί μας, καθώς και τις διαφορές με τη σημερινή εποχή.

Να τι μας είπαν:

- Πριν από 30-40 χρόνια λίγοι άνθρωποι μπορούσαν να έχουν αυτοκίνητο.
- Η μετακίνηση στην πόλη ή στα γύρω χωριά γινόταν με άλογα, μουλάρια και γαϊδουράκια...
- Οι δρόμοι ήταν τόσο άδειοι, που τα παιδιά έπαιζαν ελεύθερα. Όταν περνούσε κάποιο αυτοκίνητο έκαναν στην άκρη και μετά συνέχιζαν το παιχνίδι τους...
- Οι θόρυβοι ήταν λιγότεροι...
- Η ατμόσφαιρα ήταν πιο καθαρή...
- Δεν μπορούσαμε εύκολα να μεταφέρουμε τα προϊόντα μας...
- Οι ασθενείς κινδύνευαν να χάσουν τη ζωή τους, γιατί δεν μπορούσαν εύκολα να μεταφερθούν στο Νοσοκομείο...
- Δεν ακούγαμε για τροχαία δυστυχήματα...
- Δεν ήταν εύκολο να ταξιδέψουμε και να γνωρίσουμε κάποιον άλλο τόπο...
- Μας άρεσαν οι άμαξες με τους γραφικούς αμαξάδες, που σήμερα έχουν σχεδόν εξαφανιστεί...
- Χάσαμε τους πεταλωτήδες και τους σαμαράδες...
- Σταματήσαμε να περπατάμε, ενώ παλιότερα κάναμε καθημερινά αρκετά χιλιόμετρα...
- Η ζωή ήταν πιο δύσκολη, αλλά και πιο απλή...
- Σήμερα όλοι τρέχουμε...
- Είχαμε λιγότερους και πιο στενούς δρόμους...
- Οι περισσότεροι δεν είχαν άσφαλτο, αλλά ήταν χωμάτινοι

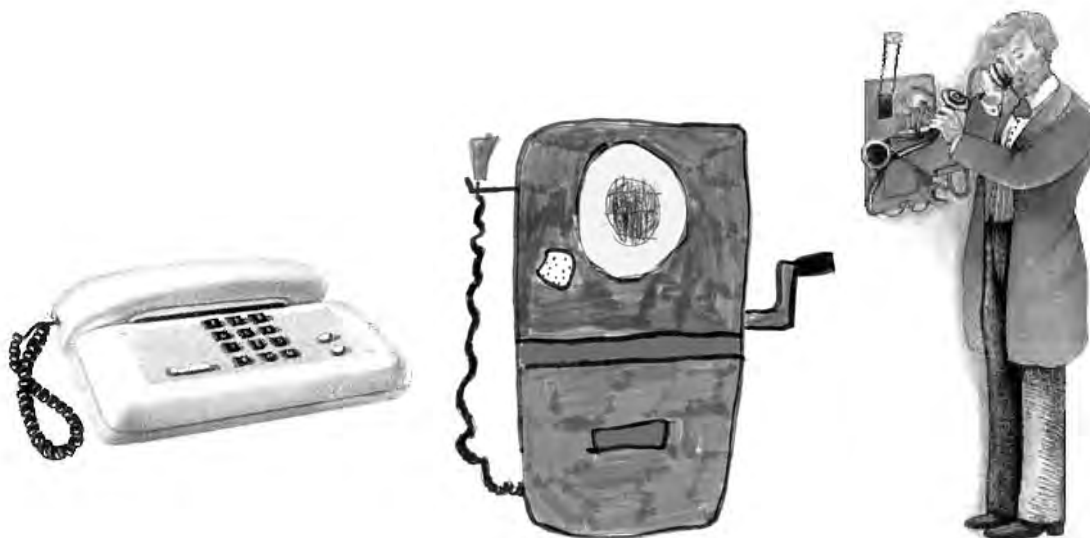
Σκεφτήκαμε αυτά που ακούσαμε και βγάλαμε το συμπέρασμα ότι το αυτοκίνητο άλλαξε τη ζωή των ανθρώπων. Σίγουρα την έκανε πιο εύκολη. Οι μετακινήσεις και οι μεταφορές έγιναν πιο γρήγορες. Έχει όμως και την αρνητική πλευρά και κυρίως μας προβληματίσαν τα τροχαία δυστυχήματα και η ρύπανση της ατμόσφαιρας. Συζητήσαμε στην Τάξη και συμφωνήσαμε ότι πρέπει να προσέχουμε περισσότερο, να σεβόμαστε τους κανόνες κυκλοφορίας και τα σήματα της Τροχαίας. Για να καταλάβουμε καλύτερα τον κίνδυνο συγκεντρώσαμε κάποιες φωτογραφίες από τρακαρισμένα αυτοκίνητα και καταγράψαμε τις δικές μας εμπειρίες από κάποιο τροχαίο ατύχημα, που αντιμετωπίσαμε.

Σίγουρα ήταν δυσάρεστες:

Δεν είχα δει τροχαίο ατύχημα. Όμως πέρυσι το το χειμώνα, μια βροχερή μέρα, βρεθήκαμε με το αυτοκίνητο της μαμάς σε μια κατηφόρα. Το νερό και η λάσπη έκαναν το αμάξι να γλιστρήσει σε μια στροφή και πέσαμε επάνω σ' ένα άλλο που ανέβαινε.

Τρομάξαμε πάρα πολύ! Ευτυχώς δεν χτυπήσαμε, αλλά τ' αυτοκίνητα έπαθαν σοβαρές ζημιές. Μετά ήρθε η Αστυνομία για να κανονίσουμε τις ασφάλειες, που θα πλή-

ρωναν τις ζημιές. Φοβηθήκαμε πολύ... Δεν θα ήθελα να ξαναβρεθώ ποτέ σε τροχαίο ατύχημα!!!

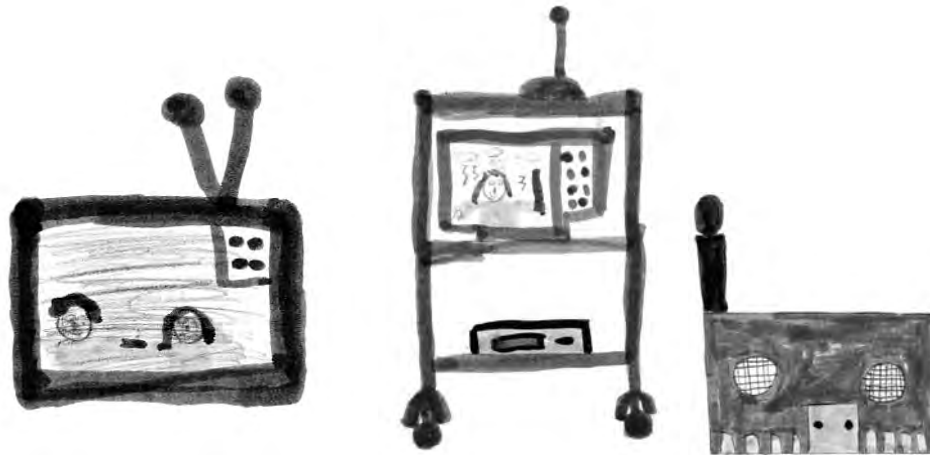

Τηλέφωνο

Από τα αρχαία χρόνια ο άνθρωπος είχε την ανάγκη της επικοινωνίας με τους άλλους. Προκειμένου να μεταφέρει κάποιο του μήνυμα χρησιμοποίησε πολλούς τρόπους, όπως τις συνθηματικές φωτιές, τους αγγελιοφόρους, τα ταχυδρομικά περιστέρια και τους τελευταίους αιώνες τα ταχυδρομεία. Πάντα ήθελε η επικοινωνία του να γίνεται όσο το δυνατόν γρηγορότερα. Όταν βρέθηκε ο ηλεκτρισμός έγιναν πολλές προσπάθειες να εκμεταλλευτούν αυτή την νέα δυνατότητα, ώστε να μπορέσουν να μεταδώσουν γρήγορα κάποιο τους μήνυμα ή ακόμα και την ανθρώπινη φωνή. Το 1875 ο Γκράχαμ Μπέλλ πέτυχε να κατασκευάσει το πρώτο τηλέφωνο. Κατόρθωσε να παράγει από τη φωνή κυματόρευμα, που μπορούσε να μεταφέρεται με ηλεκτρικό καλώδιο πολύ μακριά και στον αποδέκτη ν' αναπαράγεται η αρχική φωνή.

Η νέα αυτή εφεύρεση έμοιαζε με θαύμα και πολλοί επιστήμονες της εποχής προσπάθησαν να την βελτιώσουν. Έτσι το πρώτο τηλεφωνικό κέντρο, με 21 μόλις συνδρομητές, δημιουργήθηκε το 1878 στο New Haven των Η.Π.Α.

Φυσικά τα τηλέφωνα εκείνης της εποχής δεν έμοιαζαν και πολύ με τα σημερινά. Ήταν πολύ πιο ογκώδη και το ακουστικό ήταν χωριστά από το μικρόφωνο. Η σύνδεση με τον ανταποκριτή δεν γινόταν αυτόματα. Στο πλάι είχαν μια χειροκίνητη μανιβέλα, που γυρίζοντάς την ειδοποιούσαν το τηλεφωνικό κέντρο, ώστε να τους συνδέσει με όποιον ήθελαν να συνομιλήσουν. Τα τηλεφωνικά κέντρα δεν μπορούσαν να εξυπηρετήσουν πολλές συνδέσεις ταυτόχρονα και συχνά έπρεπε να περιμένουν αρκετή ώρα, ώσπου να ελευθερωθεί κάποια τηλεφωνική γραμμή. Φυσικά μπορούσαν να το χρησιμοποιούν μόνο λίγοι εύποροι και για πολύ σημαντικό λόγο. Από τις αρχές του 20ου αιώνα άρχισαν να δημιουργούνται αυτόματα τηλεφωνικά κέντρα, ώστε να μπορούν να εξυπηρετούνται γρηγορότερα όλο και περισσότεροι συνδρομητές. Οι αριθμοί μας δείχνουν τη γρήγορη ανάπτυξη της τηλεφωνικής επικοινωνίας. Έτσι το 1890 υπήρχαν σ' όλο τον κόσμο 400.000 συνδρομητές, το 1914 πάνω από 3.600.000, το 1932 περίπου 34.000.000, ενώ σήμερα ξεπερνούν κατά πολύ τα 300.000.000!

Το ραδιόφωνο και η τηλεόραση

Ζητήσαμε από τους γονείς, τους παππούδες και τις γιαγιάδες μας να μας περιγράψουν κάποια παλιότερα χρόνια, όταν υπήρχαν μόνο λίγα ραδιόφωνα και φυσικά η τηλεόραση ήταν άγνωστη ή μόλις εμφανιζόταν στη ζωή τους, καθώς και τις διαφορές με τη σημερινή εποχή.

Να τι μας είπαν:

- Δεν ξέραμε τι συνέβαινε στον κόσμο. Μαθαίναμε κάποιες ειδήσεις από τις εφημερίδες, αν κι αυτές ήταν πολύ σπάνιες...
- Κουβεντιάζαμε περισσότερο...
- Στα καφεενεία υπήρχε κάποιο ραδιόφωνο κι ακούγαμε μουσική, ειδήσεις και ποδόσφαιρο...
- Οι πρώτες τηλεοράσεις ήταν ασπρόμαυρες και υπήρχαν μόνο δύο κρατικά κανάλια...
- Τα βράδια του χειμώνα ακούγαμε τα παραμύθια της γιαγιάς κοντά στο τζάκι ή διαβάζαμε κάποιο βιβλίο...
- Τα ραδιόφωνα που υπήρχαν ήταν τεράστια...
- Στους δρόμους έβλεπες περισσότερους ανθρώπους να κάνουν τη βόλτα τους και να συζητούν...
- Τα πρώτα χρόνια που ήρθε η τηλεόραση στο νησί μας οι καταστηματάρχες ηλεκτρικών ειδών τοποθετούσαν κάποια συσκευή στη βιτρίνα των καταστημάτων τους και παρακολουθούσαμε...
- Έτσι είδαμε τον πρώτο άνθρωπο που περπάτησε στο φεγγάρι...
- Μόλις πριν μερικά χρόνια άρχισαν να εκπέμπουν ιδιωτικά κανάλια κι έχουμε τόσο πολλούς σταθμούς στο ραδιόφωνο και την τηλεόραση...
- Πηγαίναμε στον κινηματογράφο και οι ταινίες που παρακολουθούσαμε ήταν μια ευχάριστη ψυχαγωγία...

Σκεφτήκαμε όλ' αυτά και καταλάβαμε ότι οι σπουδαίες αυτές εφευρέσεις άλλαξαν τη ζωή των ανθρώπων. Σήμερα μπορούμε να έχουμε κάθε μορφής ενημέρωση και ψυχαγωγία μέσα στο ίδιο μας το σπίτι. Από την τηλεόραση μπορούμε να μάθουμε πολλά καινούρια πράγματα και να παρακολουθούμε ό,τι συμβαίνει σε κάθε μεριά του πλανήτη μας.

Δυστυχώς όμως πολλές φορές προβάλλονται σκηνές βίας! Πρέπει να είμαστε προσεκτικοί και ν' αποφεύγουμε αυτά που δεν είναι κατάλληλα για την ηλικία μας. Ακόμα και κάποιες παιδικές εκπομπές κρύβουν σκηνές βίας και τρόμου... Πολλές φορές παραμελούμε το διάβασμά μας και καθόμαστε ώρες ολόκληρες μπροστά από την τηλεό-

ραση, χωρίς να παρακολουθούμε κάτι που μας ενδιαφέρει. Συζητήσαμε στην Τάξη κι αποφασίσαμε να επιλέγουμε μόνο τις εκπομπές που μας ενδιαφέρουν. Όταν έχουμε ελεύθερο χρόνο, σκεφτήκαμε ότι είναι προτιμότερο να τον διαθέτουμε με τη συντροφιά των φίλων μας.

Το ηλεκτρικό ρεύμα

Ο 20ος αιώνας χαρακτηρίζεται από την διάδοση του ηλεκτρισμού σ' όλες τις ανθρώπινες δραστηριότητες. Ο τεχνολογικός μας πολιτισμός στηρίζεται σήμερα στην ύπαρξη του ηλεκτρικού ρεύματος. Αρκεί να μετρήσουμε τις ηλεκτρικές συσκευές, που διαθέτει το σπίτι μας, για να καταλάβουμε πόσο μας είναι απαραίτητο.

Το ηλεκτρικό ρεύμα που καταναλώνουμε δημιουργείται σε μεγάλα εργοστάσια που κινούνται με τη δύναμη του νερού (υδροηλεκτρικά), με λιγνίτη (ορυκτό) ή και με πετρέλαιο. Μέχρι σήμερα τόσο την παραγωγή όσο και τη διανομή του ηλεκτρικού ρεύματος στη χώρα μας την έχει αναλάβει η Δ.Ε.Η. (Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού).

Κάθε καταναλωτής πληρώνει κάθε δίμηνο για την κατανάλωση του ρεύματος, που έχει κάνει κι έχει μετρηθεί μ' ένα ειδικό «ρολόι». Τα χρήματα που διαθέτουμε για τη χρήση του ηλεκτρικού ρεύματος είναι αρκετά. Πολλές φορές οι γονείς μας διαμαρτύρονται κοιτάζοντας τον λογαριασμό. Μπορούμε να κάνουμε αρκετή οικονομία, «κλείνοντας» τα φώτα και τις ηλεκτρικές συσκευές, που δεν μας χρειάζονται.

Εκτός όμως από τις οικιακές εφαρμογές, το ηλεκτρικό ρεύμα χρησιμοποιείται σήμερα και σ' αμέτρητες άλλες περιπτώσεις. Η κίνηση των ηλεκτρικών σιδηροδρόμων (μετρό) και των τρόλεϋ, είναι γρήγορη και «καθαρή», χάρη στους ηλεκτρικούς κινητήρες που διαθέτουν.

Πολλές εφαρμογές της Ιατρικής όπως το ηλεκτρονικό μικροσκόπιο και η ακτινογράφιση, σώζουν καθημερινά ανθρώπινες ζωές, με τη χρήση του ηλεκτρικού ρεύματος.

Τα τελευταία χρόνια οι επιστήμονες μπόρεσαν να δημιουργήσουν μικρές «αποθήκες» ηλεκτρικής ενέργειας (μπαταρίες), που τις χρησιμοποιούμε σε πολλές εφαρμογές της καθημερινής μας ζωής. Τηλέφωνα, φακό, συναγερμοί, βίντεο, φωτογραφικές μηχανές και τόσες άλλες μικροσυσκευές, παίρνουν την απαραίτητη για τη λειτουργία τους ενέργεια από τις μπαταρίες. Κάποιες μάλιστα απ' αυτές μπορούν να γεμίζουν ενέργεια πολλές φορές, χωρίς να χρειάζεται να τις αντικαθιστούμε κάθε λίγο (επαναφορτιζόμενες).

Το ηλεκτρικό ρεύμα είναι όμως πολύ επικίνδυνο για τον άνθρωπο. Αν «περάσει» μέσα από το ανθρώπινο σώμα προκαλεί ηλεκτροπληξία. Δηλαδή σοβαρότατες σωματικές βλάβες ή ακόμα και τον θάνατο. Ποτέ δεν πρέπει ν' ακουμπήσουμε κάποιο γυμνό καλώδιο, ούτε ν' ανάβουμε το φως με βρεγμένα χέρια. Πολλοί άνθρωποι έχουν πληρώσει τέτοιες απροσεξίες με την ίδια τους τη ζωή!

ΔΕΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ		ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ ΔΗΜΟΥ - ΕΡΤ	
ΕΝΑΝΤΙ			
ΑΝΑΛΥΣΗ ΧΡΕΩΣΕΩΝ			
ΕΝΑΝΤΙ ΑΣΙΑΣ ΚΑΤ/ΣΗΣ	105,68		
ΤΟΚΟΙ ΥΠΕΡΗΜΕΡΙΑΣ	0,56		
ΠΟΣΟ ΣΤΡΟΓΓ. ΠΡΟΗΓ/ΝΟΥ ΛΟΓ.	-0,10		
ΣΤΡΟΓΓ/ΣΗ ΠΛΗΡΩΤΕΟΥ ΠΟΣΟΥ	0,05		
ΓΙΑ ΤΟ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟ ΡΕΥΜΑ ΠΛΗΡΩΝΕΤΕ		106,19	
ΦΠΑ	106,24 x 8% =	8,49	
ΤΕΛΙΚΟ ΠΟΣΟ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ		114,68	
Ε Ν Δ Ε Ι Σ Ε Ι Σ Μ Ε Τ Ρ Η Τ Η			
ΚΤ	ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ	ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ	ΔΙΑΦΟΡΑ
10		44000	0
ΚΩΔ. ΤΡΑ	ΣΤ.	ΚΩΔ	ΣΥΝΤ. ΚΩΔ
Γ1			
ΕΠΟΜΕΝΗ ΜΕΤΡΗΣΗ:		28/02/2002	
ΑΝΑΛΥΣΗ ΧΡΕΩΣΕΩΝ			
ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΤΕΛΗ - ΦΟΡΟΣ			
Μ ²	ΕΥΡΩ/Μ ²	ΣΥΝΤ. ΗΜΕΡΩΝ	
Δ.Τ.	199 x 0,73 x	60/365 =	23,88
Δ.Φ.	199 x 0,02 x	60/365 =	0,65
= ΓΙΑ ΤΟ ΔΗΜΟ ΠΛΗΡΩΝΕΤΕ:			24,53
Ε.Ρ.Τ			
ΕΤΗΣΙΑ ΧΡΕΩΣΗ	ΣΥΝΤ. ΗΜΕΡΩΝ		
35,22 x	60/365 =		5,79
= ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΤ ΠΛΗΡΩΝΕΤΕ:			5,79
ΓΙΑ ΔΗΜΟ - ΕΡΤ ΠΛΗΡΩΝΕΤΕ			30,32
ΑΠΕΛΘΕΩΦΑΝΤΟΙ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ			
ΤΕΛΙΚΟ ΠΟΣΟ ΠΛΗΡΩΜΗΣ		*145,00	ΕΥΡΩ
		49.409	ΔΡΧ
Σας παρακαλούμε να εξημερώσετε το λογαριασμό σας μέχρι τη			
ΛΗΞΗ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ: 18/01/2002			

ΘΕΜΑ: «Το αμπέλι»
2^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΛΕΥΚΑΔΑΣ
Εκπαιδευτικοί υλοποίησης: Λιβιτσάνου Γεωργία, Σταματέλου Σοφία
Τάξη Β΄

Επιλογή του θέματος

Το ξεκίνημα της χρονιάς συνέπεσε με την εποχή του τρύγου. Τα παιδιά συζητούσαν διαρκώς γι' αυτό το θέμα, λόγω προσωπικών βιωμάτων. Έτσι αυθόρμητα και ομόφωνα πάρθηκε η απόφαση να γνωρίσουμε το αμπέλι και να το εντάξουμε στις σχολικές μας δραστηριότητες.

Στόχοι

1. Να γνωρίσουν οι μαθητές το αμπέλι και τα παράγωγά του.
2. Να γνωρίσουν οι μαθητές τον τρόπο καλλιέργειας του αμπελιού άλλοτε και τώρα.
3. Να μάθουν οι μαθητές την επίδραση που είχε και έχει η εκμετάλλευση του αμπελιού στην οικονομική, πολιτιστική και κοινωνική ζωή του τόπου.
4. Να αναπτύξουν οι μαθητές μας δεξιότητες παρατήρησης, έρευνας, συνεργασίας, καταγραφής και επεξεργασίας πληροφοριών.

Μεθοδολογία

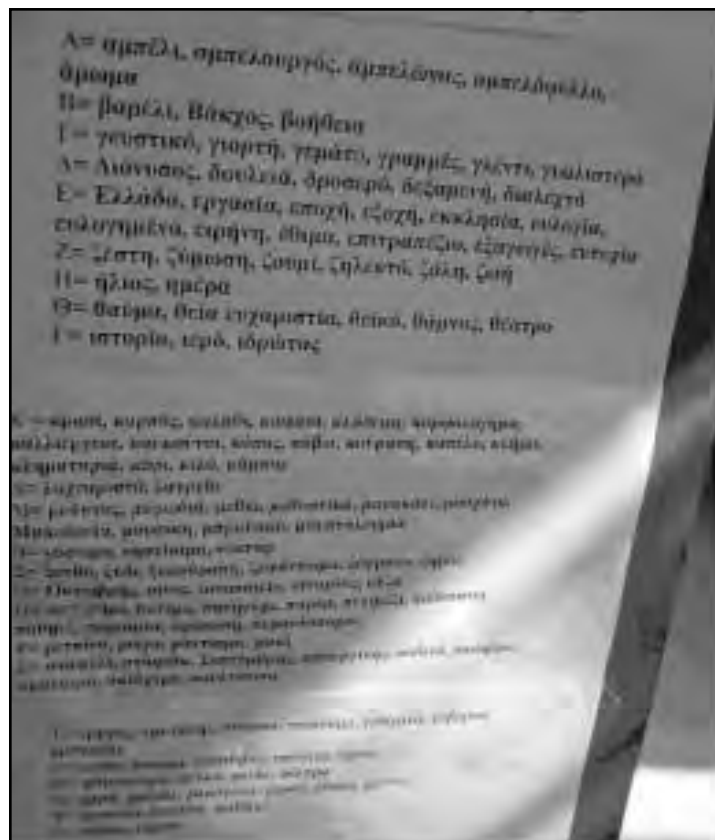
1. Ομαδοσυνεργατική (θέματα για επεξεργασία ομάδων)
2. Διαθεματική προσέγγιση (δραστηριότητες σε όλα τα μαθήματα)

Διαμόρφωση πλαισίων δράσης

Θεματικές ενότητες

1. Το αμπέλι και η ιστορία του
2. Η καλλιέργεια του αμπελιού
3. Ο τρύγος
4. Το λεξιλόγιο του τρύγου

Τα παιδιά χωρίστηκαν σε ομάδες 6 ατόμων. Η κάθε ομάδα ανέλαβε από μια θεματική ενότητα. Ανέλαβε να συλλέξει πληροφορίες, να τις επεξεργαστεί και να τις παρουσιάσει στην Τάξη.

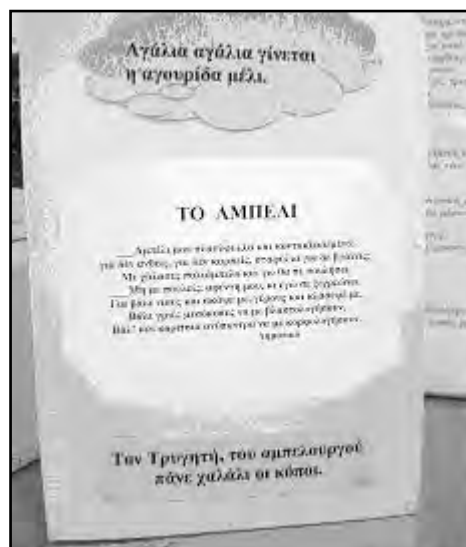

Δημιουργική έκφραση

Γλώσσα

Πεζά κείμενα που επεξεργαστήκαμε:

- «Ένα τσαμπί σταφύλι» από το Ανθολόγιο της Β΄ Τάξης σελ. 83
- «Η αλεπού και τα σταφύλια» μύθος του Αισώπου
- «Πώς πουλήθηκε μια νταμιτζάνα κρασί» χιώτικο ανέκδοτο από το βιβλίο Γλώσσας της Γ΄ Τάξης, τεύχος 1ο, σελ. 57
- «Ο Διόνυσος και το αμπέλι» από το βιβλίο Γλώσσας της Γ΄ Τάξης
- «Ο γεωργός και τα παιδιά του» μύθος του Αισώπου
- «Οι 12 μήνες και το βαρέλι τους» από το βιβλίο Γλώσσας της Β΄ Τάξης, 3ο τεύχος, σελ. 64

Ποιήματα

- «Τσιριτρό» του Ζ. Παπαντωνίου, από το 2ο τεύχος της Γλώσσας της Β΄ Τάξης, σελ. 20
- «Ο παππούλης» από τη συλλογή ποιημάτων με τίτλο «Η Αυγούλα».

- «Γλυκό τσαμπί σταφύλι» της Μ. Γουμενοπούλου.
- «Αμπέλι μου πλατύφυλλο» (δημοτικό τραγούδι)

Μαθηματικά

- Με ρώγες σταφυλιού κάναμε προσθέσεις και αφαιρέσεις

- Ζωγραφίσαμε ένα τσαμπί σταφύλι. Κάθε ρώγα είχε και μία πράξη πρόσθεσης. Έπειτα χρωματίσαμε με κόκκινο όπου οι προσθέσεις είχαν κρατούμενο και με πράσινο όσες ήταν χωρίς κρατούμενο.

Μελέτη Περιβάλλοντος

- Καλέσαμε γεωπόνο, ο οποίος μας μίλησε για την καλλιέργεια του αμπελιού, τους εχθρούς και τις ασθένειές του καθώς και την καταπολέμησή τους.
- Παραδοσιακή μαγειρική (συνταγές): μουσταλευριά, γλυκό του κουταλιού, ντολμαδάκια. Παίξαμε με τις γεύσεις: δοκιμάσαμε σταφύλι, μούστο, σταφιδόψωμο, σταφίδες και πετιμέζι.
- Θρησκεία: μιλήσαμε για τον Άγιο Τρύφωνα τον προστάτη του αμπελιού.
- Το αμπέλι ως σύμβολο στη θρησκεία μας: Τη χρήση του κρασιού στη Θεία Κοινωνία και στο Μυστήριο του Γάμου με αναφορά στο θαύμα του Γάμου της Κανά.

Ζωγραφική

- Ζωγραφίσαμε το θεό Διόνυσο με έναν κάνθαρο στο χέρι
- Ζωγραφίσαμε το τσαμπί σταφύλι με τα παιδιά όλου του κόσμου.
- Ζωγραφίσαμε ένα αντίγραφο του έργου του Θεόφιλου με τίτλο: «Βάκχος».
- Ζωγραφίσαμε τον τρύγο.

Μουσική

Μάθαμε να τραγουδάμε:

- Το τσιριτρό
- Μπαίνω μες στ' αμπέλι (παραδοσιακό).

Χειροτεχνία

Δημιουργήσαμε τσαμπιά σταφυλιού με:

- Μπαλάκια από γκοφρέ χαρτί
- Καπάκια αναψυκτικών
- Σταφίδες μαύρες και ξανθές

Παιχνίδια

- Μέσα από ένα ζωγραφισμένο λαβύρινθο τα παιδιά «βοήθησαν» μια γυναίκα να φτάσει στο κοφίνι με τα σταφύλια
- Παίξαμε με το άτακτο και το ζηλιάρικο σταφύλι: στις ρώγες ενός σταφυλιού ήταν γραμμένα τα 24 γράμματα της αλφαβήτου. Η κάθε ομάδα προσπαθούσε να βρει και να γράψει με κεφαλαία γράμματα λέξεις που να έχουν σχέση με το αμπέλι. Τις ίδιες λέξεις τις έγραψαν στις ρώγες άλλου σταφυλιού με μικρά γράμματα.

Επισκέψεις

- Επισκεφτήκαμε ένα σύγχρονο οινοποιείο.
- Επισκεφτήκαμε το λαογραφικό μουσείο. Εκεί είδαμε παραδοσιακά μηχανήματα και αντικείμενα που χρησιμοποιούσαν άλλοτε στον τρύγο.

Αξιολόγηση – Συμπεράσματα

Με το τέλος της εργασίας θεωρήσαμε σκόπιμο να αξιολογήσουμε την επίτευξη των στόχων που τέθηκαν στην αρχή. Έτσι δώσαμε ένα σταυρόλεξο και ένα ερωτηματολόγιο στα παιδιά για να αξιολογήσουμε τις γνώσεις που αποκόμισαν από την επεξεργασία του θέματος. Διαπιστώσαμε ότι τόσο οι γνώσεις που απέκτησαν όσο και η εμπειρία όλης αυτής της διαδικασίας ήταν εξαιρετικά εποικοδομητική.

Συμπερασματικά όλη αυτή η εργασία ήταν πολύ ενδιαφέρουσα και ευχάριστη τόσο για τους μαθητές, όσο και για μας ως εκπαιδευτικούς. Μας βοήθησε να ξεφύγουμε από την ανία του παραδοσιακού τρόπου διδασκαλίας και βιώσαμε τη χαρά κάνοντας τη μάθηση παιχνίδι.

Βιβλιογραφία

1. Γουμενοπούλου Μαρία, «Γλυκό τσαμπί σταφύλι», εκδ. Ηλιοτρόπιο
2. «Μύθοι Αισώπου», εκδ. Στρατική
3. Βιβλία του Ο.Ε.Δ.Β:
«Ανθολόγιο», Α΄ μέρος
«Εμείς και ο κόσμος», της Β΄ Δημοτικού
«Η Γλώσσα μου», για τη Β΄ Δημοτικού, τεύχη Β και Γ
«Η Γλώσσα μου», για τη Γ΄ Δημοτικού, τεύχος Γ
«Θρησκευτικά» της Δ΄ Δημοτικού
4. «Ο Τρύγος», κείμενο του προγράμματος: «Μελίνα»
5. Ιστοσελίδα: www.dim-galat.pel.sch.gr/projects/stafili/books.html